

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ХАРКІВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ»

Кафедра філософії
(назва кафедри)

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Голова Вченої ради

Навчально-наукового інституту

соціального-гуманітарних технологій

_____ Кіпенський А.В.
(підпис)

«___» _____ 2022 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ІДЕНТИЧНІСТЬ ТА ДУХОВНА ІДЕНТИФІКАЦІЯ ОСОБИСТОСТІ
В РАМКАХ ФІЛОСОФСЬКИХ ТРАДИЦІЙ

(назва навчальної дисципліни)

рівень вищої освіти _____ третій (доктор філософії)

галузь знань _____ 03 – гуманітарні науки

спеціальність _____ 033 - філософія

освітньо-наукова
програма _____ філософія

вид дисципліни _____ професійна підготовка
(загальна підготовка / професійна підготовка)

форма навчання _____ денна / заочна
(денна / заочна)

Харків – 2022 рік

ЛИСТ ЗАТВЕРДЖЕННЯ

Робоча програма з навчальної дисципліни

Ідентичність та духовна ідентифікація особистості
в рамках філософських традицій

Розробники:

Професор кафедри філософії

(підпис)

Годзь Н.Б.

Робоча програма розглянута та затверджена на засіданні кафедри філософії

Протокол від « » _____ 2022 року, №

Завідувач кафедри

(підпис)

Тарароєв Я.В.

Завідувач аспірантури

(підпис)

Штефан В.В.

ЛИСТ ПЕРЕЗАТВЕРДЖЕННЯ РОБОЧОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ПРОГРАМИ

Дата засідання кафедри – розробника РПНД	Номер протоколу	Підпис завідувача кафедри	Підпис голови Вченої ради інституту/факультету

МЕТА, КОМПЕТЕНТНОСТІ, РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ТА СТРУКТУРНО-ЛОГІЧНА СХЕМА ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета дисципліни:

Метою слугує задача формування поглиблених теоретичних знань у сфері міжпредметних зв'язків поміж філософією, етнологією, культурологією та філософією мови, етнопедагогікою. Відповідно у слухачів формується новий рівень розуміння можливостей та задач філософії з метою закріплення їх здатності до критичного мислення на ґрунті розуміння розвитку історії етнічної філософії; використовувати свій інтелектуальний потенціал для аналізу та оцінки різноманітних підходів до фактів, їхнього аналізу, критики. Матеріал курсу формує новий рівень світогляду та допомагає конструювати нові наукові пошуки, відштовхуючись від концептуальних позицій у сучасної філософської парадигми та таких мега дисциплінах як Етно- філософія, етнологія, етнічна філософія та педагогіка, досліджувати широкий вплив феномену культурних стереотипів на повсякденне життя людей на планеті.

Компетентності:

ЗК1. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК2. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК5. Здатність розв'язувати комплексні проблеми філософії на основі системного наукового світогляду та загального культурного кругозору із дотриманням принципів професійної етики та академічної доброчесності.

СК1. Здатність виконувати оригінальні дослідження, досягати наукових результатів, які створюють нові знання у філософії та дотичних до неї міждисциплінарних напрямках і можуть бути опубліковані у провідних наукових виданнях з філософії та суміжних галузей.

СК3. Здатність застосовувати методи філософського і міждисциплінарного дослідження, виявляти їх евристичні можливості та межі, використовувати релевантний дослідницький інструментарій.

СК5. Здатність аналізувати, систематизувати та узагальнювати результати міждисциплінарних наукових досліджень у сфері філософії, оцінювати сучасний стан і тенденції розвитку філософії.

СК6. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми дослідницького характеру в сфері філософії, оцінювати та забезпечувати якість виконуваних досліджень.

Результати навчання:

РН1. Мати передові концептуальні та методологічні знання з філософії і на межі предметних галузей, а також дослідницькі навички, достатні для проведення наукових і прикладних досліджень на рівні світових досягнень з філософії, отримання нових знань та здійснення інновацій.

РН3. Ефективно застосовувати у фаховій діяльності знання основних положень теоретичної і практичної філософії, історії світової та вітчизняної філософської

думки, а також основних напрямів та провідних тенденцій у сучасній світовій філософії.

РН4. Формулювати і перевіряти гіпотези; використовувати для обґрунтування висновків належні докази, зокрема, результати теоретичного аналізу, прикладних досліджень, наявні літературні дані; аналізувати досліджувану проблему з урахуванням широкого інтелектуального та соціокультурного контекстів.

РН5. Планувати і виконувати теоретичні дослідження з філософії та дотичних міждисциплінарних напрямів з використанням сучасного інструментарію, критично аналізувати результати власних досліджень і результати інших дослідників у контексті усього комплексу сучасних знань щодо досліджуваної проблеми.

РН6. Глибоко розуміти загальні принципи та методи філософських наук, а також методологію наукових досліджень, застосувати їх у власних дослідженнях у сфері філософії та у викладацькій практиці.

РН8. Розробляти та реалізовувати наукові та інноваційні проєкти, які дають можливість створити нове цілісне знання та професійну практику і розв'язувати значущі наукові проблеми філософії з врахуванням соціальних, економічних, екологічних та правових аспектів.

Структурно-логічна схема вивчення навчальної дисципліни

Попередні дисципліни:	Наступні дисципліни:
Онтологічні та гносеологічні концепції у сучасній філософії	
Теорії раціоналізму: науково-філософські та педагогічні методології	
Філософсько-антропологічний дискурс сучасності	

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

(розподіл навчального часу за семестрами та видами навчальних занять)

Семестр	Загальний обсяг (годин) / кредитів ECTS	З них		За видами аудиторних занять (годин)			Індивідуальні завдання аспірантів (КП, КР, РГ, Р, РЕ)	Поточний контроль	Семестровий контроль	
		Аудиторні заняття (годин)	Самостійна робота (годин)	Лекції	Лабораторні заняття	Практичні заняття, семінари		Контрольні роботи (кількість робіт)	Залік	Екзамен
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
3	120/4	40	80	30		10	40			+

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до загального обсягу складає 33,3%:

СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№ з/п.	Види навчальних занять (Л, ЛЗ, ЛЗ, СР)	Кількість годин	Номер семестру (якщо дисципліна викладається у декількох семестрах). Назви змістових модулів. Найменування тем та питань кожного заняття. Завдання на самостійну роботу.	Рекомендована література (базова, допоміжна)
1	Л	2	Т.1. Етнос і соціум у площині дії загальних понять ідентичності. Витоки дослідження феномену ідентичності 1. Структура та походження поняття «Етнос» 2. Структура та походження поняття «Соціум». 2. Теоретико методологічні основи дослідження кола питань, пов'язаних з питанням «Ідентичність» 4. Етнос та природно-антропогенні ризики у структурі соціального простору сучасного глобального суспільства 5. Філософський аналіз культурних моделей ідентичності.	/1, 2, 3, 4, 28, 45, 76, 77, 78, 79, 80./
2	Л	2	Т.2. Поняття та еволюція поняття ідентичність. Культурні стереотипи та ідентичність. 1. Філософський розгляд поняття «Нація» та «Етнос» та виникнення і розвиток поняття «ідентичність» у дослідженнях філософів. 2. Етнічні відмінності та національний менталітет, загальний огляд поняття культурні стереотипи. 3. Предмет, методологія та коло питань, пов'язаних проблемами сучасної етнопсихології та етнопедagogіки в контексті філософських досліджень ідентичності. 4. Філософський контекст понять «Батьківщина», «Мала батьківщина», «Вітчизна», питання боротьби за націю у зв'язку з дослідженням поняття «ідентичність». 5. Відповідність території та нації. 6. Генезис нації, генезис етносу та етнічного за допомогою маркерів ідентичності. 7. Дискретність етнічної історії Діалектика взаємовідносин між етнічним та соціальним в національному.	/3, 4, 5, 6, 28, 34, 37, 40, 67, 81, 82./

3	Л	2	Т.3. Витоки національного права та державності з позиції ідентичності 1. Поняття «національне право» з точки зору механізму дії культурних стереотипів в межах дії механізмів ідентичності. 2. Духовна пам'ять народу та ідентичність. 3. Етнолінгвістична специфіка етносу 4. Етнічна цілісність та етнографічна група. 5. Національний характер, національні інтереси та ідентичності. 6. Українське самостійництво як феномен. 7. Взаємовідносини нації та держави в контексті ідентичності індивідів. 8. Етнічні біженці та питання ідентичності. 9. Політизація етнічності та політична етноконфліктологія та ідентичність.	/3, 4, 7, 8, 9, 15, 17, 19, 28, 31, 32, 76, 83, 84./
4	Л	2	Т.4. Ідентичність та етнополітичний вимір державотворення 1. Питання безпеки у відносинах між державами. 2. Феномен глобалізації та ідентичність 2. Полі та моноетнічні держави та культурні стереотипи у призмі дії феномену ідентифікації. 5. Права нації та права людини. 6. Права національних меншин. 7. Право загально соціальне. 8. Придбання та втрата етнічного коріння	/3, 4, 8, 10, 11, 17, 28, 34, 35, 66, 69, 70, 85, 86, 87./
5	С	2	Т.1. Ідентичність в контексті вивчення понять «нація» та «етнос». 1. Етнос і соціум. Діалектика взаємодії між етнічним та соціальним. Індивідуальним. Особистісним та колективним 2. Ідентичність як механізм самовизначення 3. Етнополітичний вимір творення ідентичності.	/3, 4, 11, 12, 13, 14, 18, 19, 20, 21, 22, 28, 32, 34, 45, 47, 51, 89, 90./
6	Л	2	Т.5 Нація та етнос в контексті соціального та духовно-культурного феномену 1. Основи концепції генезису та походження поняття «Нація» 2. Аналіз генезису та еволюції поняття «Етнос» з філософської точки зору в контексті національних культурних стереотипів 3. Загальна характеристика та структура поняття «стереотип» та «культурний стереотип».	/3, 4, 10, 11, 21, 24, 25, 26, 28, 30, 31, 32, 44, 45, 56, 59, 70, 77, 91, 92./
7	Л	2	Т.6. Феномен ідентичності: загальні уявлення 1. Формування та дія ідентичності. 2. Ідентичність, ідентифікація як спосіб освоєння оточуючого середовища та соціально-культурної дійсності. 3. Гносеологічне та психологічне коріння механізму ідентифікації. Вплив епохи на її формування та утримання, або знищення. 4. Загальна структура ідентичностей. 5. Основні фактори формування та стійкості ідентичності.	/3, 4, 9, 11, 16, 23, 24, 28, 34, 35, 36, 41, 42, 42, 51, 53, 60, 62, 76, 77, 93./

8	Л	1	Т.7. Структура культурних та етнічних стереотипів як одного з чинників формування та утримання ідентичності. 1. Внутрішня структура та механізм дії та розповсюдження стереотипів. 2. Загальні властивості стереотипів: емоційність, стійкість, довготривалість, согласованість дії. 3. Соціально-культурна скерованість дії стереотипів та їх прив'язка до ідентичності. 4. Хибні стереотипи та упередження. Відмінності та специфіка. Негативний вплив на свідомість.	/3, 4, 6, 7, 12, 28, 38, 39, 40, 44, 48, 50, 53, 62, 64, 66, 73, 74, 77, 94./
9	Л	1	Т.8. Загальні функції ідентичності та культурних стереотипів 1. Когнітивна функція. 2. Емоційна функція. 3. Соціально-обмежувальна функція. 4. Комунікативна функція. 5. Функція ідентифікації, тощо.	/3, 4, 28, 29, 30, 31, 32, 43, 44, 46, 95. /
10	С	2	Т.2. Феномен стереотипу в контексті формування та утримання ідентичності 1. Властивості та відповідні функції стереотипів у різних сферах життя індивідів та спільнот різного рівня. 2. Стереотип як важливий елемент стійкості та сталості ідентичності. 3. Роль стереотипів у міжкультурних комунікаціях.	/1, 2, 3, 4, 28, 50, 53, 57, 58, 96./
11	Л	2	Т.9. Типологія базових стереотипів та питання ідентичності. 1. Етнічні стереотипи: ауто- та гетеростереотипи 2. Гендерні стереотипи. 3. Мовні стереотипи.	/3, 4, 28, 41, 42, 43, 56, 57, 68, 69, 78, 79, 80./
12	Л	2	Т.10. Фольклор як форма репрезентації національної культури та ідентичності 1. Народні казки як джерело національної ідентичності та менталітету. Базові стереотипи у казках та їх дія. 2. Народні пісні, приказки. 3. Епос та билини як зародок протонаціональної форми ідентичності. 4. Колискові та дитячий фольклор, ігри, тощо. 5. Етнопедагогіка як база культурних стереотипів в площині ідентичності (філософський контекст).	/3, 4, 28, 37, 38, 39, 41, 42, 44, 45, 61, 62, 63, 64, 81, 82, 83, 84./
13	Л	1	Т.11. Національно-культурна специфіка ідентичності. Питання зв'язку та впливу мови на формування та утримання ідентичності. 1. Мова та культурний простір. Визначення поняття національно-культурної специфіки. 2. Методи дослідження дії національно-культурної специфіки на формування та підтримку ідентичності 3. Феномен негативного впливу на формування індивідуальної та колективної ідентичності.	/3, 4, 28, 42, 43, 44, 54, 56, 60, 61, 84, 85, 86./

14	Л	1	Т.12. Ідентичність та культурні стереотипи. Практичне значення досліджень. 1. Етнічна ідентичність. 2. Гендерна ідентичність. 3. Вікова та соціально-рольова ідентичність. 4. Мовна ідентичність.	/3, 4, 28, 29, 30. 36. 41, 46, 51, 53, 57, 87, 88, 89./
15	С	2	Т.3. Практичне значення досліджень ідентичності. 1. Моделювання ідентичності на прикладі текстів національних казок. 2. Моделювання ідентичності на прикладі народних пісень, тощо 3. Індивідуальна та колективна ідентичність у художніх та публіцистичних творах. 4. Національний гумор та ідентичність.	/3, 4, 28, 30, 31. 44. 45, 48, 50, 52, 54, 55, 90, 91, 92./
16	Л	2	Т.13. Філософсько-культурологічний аналіз стереотипів (з погляду формування та утримання ідентичності). 1. Стереотипи образів «Ворог» / «Друг». 2. Стереотипи образів «Свій» / «Чужий». 3. Стереотипи образів «Гість» / «Гостювання». 4. Стереотипи образів «Простір» / «Час». 5. Стереотипи образів «Вік» / «Соціально-культурні ролі». 6. Стереотипи образів «Гарний» / «Не гарний». 7. Стереотипи образів «Бридкий». 8. Стереотипи образів «До весільно» / «Після весільної» поведінки. 9. Стереотипи сімейно-рольової групи 10. Стереотипи образів «Бідність» / «Багатство». 11. Стереотипи образів «Сирітство» / «Вдівство». 12. Стереотипи образів «Правда» / «Кривда». 13. Стереотипи образів «Щастя» / «Нещастя». 14. Стереотипи образів «Доля» / «Недоля». 15. Стереотипи образів «Воля» / «Неволя».	/3, 4, 28, 31, 40, 43, 47. 56. 63, 76, 93./
17	Л	2	Т.14. Методологічні підстави досліджень міжкультурних комунікацій та ідентичності. 1. Моделі пізнання різних форм міжкультурних комунікацій. 2. Дискурсивна практика та культурна ідентичність. 3. Специфіка міжкультурних комунікацій під час плінних подій. 4. Стереотипи «культурного обрію особистості» та конфлікти дискурсивного характеру.	/3, 4, 28, 40, 44, 46, 94, 95./

18	С	2	Т.4. Культурні стереотипи та фразеологічна картина світу. Мовні стереотипи та їх значення при дослідженні ідентичності. 1. Культурові концепти у мовних картинах світу 2. Фразеологічні картини світу, етноландшафт та мова, мовна картина світу у формуванні ідентичності суб'єкта. 3. Порівняльні методи при дослідженні відмінностей та подібностей у мовних картинах світу за допомогою аналізу та зіставлення відповідних культурних стереотипів у різних народів. 4. Лінгвістична культурологія як методологія вивчення та дослідження етнічної ідентичності. 5. Об'єкт, предмет та методи дослідження у лінгвокультурології.	/3, 4, 28, 50, 52, 53, 67, 73, 74, 93, 96. /
19	Л	2	Т.15. Джерела опису ідентичності. 1. Психоаналітична література та формування уявлення про ідентичність. 2. Філософія мови та її погляд на формування елементів ідентичності 3. Філософія тілесного. 4. Гендерна філософія та питання ідентичності 5. Інші базові компоненти у дослідженні феномену ідентичності та її формування та утримання.	/3, 4, 28, 29, 32, 35, 47, 48, 81, 83./
20	Л	2	Т.16. Духовні витoki національної філософії та педагогіки у формуванні механізмів ідентифікації. 1. Феномен «національна філософія» та його практичне втілення. 2. Феномен «Національна педагогіка та її практичне втілення».	/3, 4, 28, 31, 33. 41. 42. 64, 67, 70, 75, 96. /
21	Л	1	Т.17. Поступ історії та стан ідентичності в контексті глобалізації. 1. Зміни соціальної структури як фактор зміни гендерних стереотипів та ідентичності. 2. Нові форми гендерних стереотипів у різних прошарках суспільств. 3. Освіта як царина прояву динаміки змін та інновацій у суспільній свідомості та формуванні нових форм стереотипів. 4. Журнальна періодика та вплив на ідентичність. 5. Художня література та ідентичність.	/3, 4, 8, 16, 19, 28, 36, 37, 40, 67, 80, 88./
22	Л	1	Т.18. Аналіз сфери розвитку та зміни у базових формах національних ідентичностей 1. Філософсько-культурологічні передумови до аналізу ідентичності у літературі, кінематографі та інших формах мистецтва. 2. Ретроспективний аналіз історичних змін теоретичних уявлень про основні концепти ідентичності 3. Дія культурних стереотипів у формуванні та утриманні базової структури ідентичності в різні епохи та відмінні національні спільноти.	/3, 4, 28, 61, 62, 63, 64, 70, 75. 77, 90, 95./

23	С	2	Т.5. Базові теоретичні основи досліджень феномену ідентичності 1. Міждисциплінарний статус поняття «ідентичність». 2. Дослідження феномену дії ідентичності та її механізмів у науковій літературі, художній та ЗМІ 3. Дія та протидія стереотипів та упереджень в межах формування ідентичності.	/3, 4, 12, 13, 19, 23, 28, 34, 45, 46, 70, 73, 77, 96. /
Разом		60		

Примітки

1. Номер семестру вказують, якщо дисципліна викладається у декількох семестрах.
2. У показнику «Разом (годин)» кількість годин буде відрізнятися від загальної кількості аудиторних годин на кількість годин, що відведена на вивчення тем та питань, які вивчаються аспірантом самостійно (п. 3 додатку 8).
3. У графі 5 вказується номер відповідно до Додатку 14.

САМОСТІЙНА РОБОТА

№ з/п	Назва видів самостійної роботи	Кількість годин
1	Опрацювання лекційного матеріалу	10
2	Підготовка до практичних(лабораторних, семінарських) занять	10
3	Самостійне вивчення тем та питань, які не викладаються на лекційних заняттях	20
4	Виконання індивідуального завдання:	40
	Разом	80

ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ

Реферат

(вид індивідуального завдання)

№ з/п	Назва індивідуального завдання та (або) його розділів	Терміни виконання (на якому тижні)
1.	Філософський аналіз понять «етнос» та «соціум».	Реферат потрібно виконати на 8 тижні навчання
2.	Дослідження специфіки розвитку етнічного в працях українських науковців кінця XIX, початку XX сторіччя.	
3.	Питання ідентичності у працях Сімони де Бовуар	
4.	Питання розгляду феномену «ідентичність» в контексті історичної ретроспективи.	
5.	«Нація» та еволюціонування поняття у дослідженнях філософів та політологів, культурологів, тощо.	
6.	Етнічні відмінності та національний менталітет.	
7.	Генезис нації, генезис етносу та етнічного.	
8.	Поняття «національне право» з точки зору механізму дії культурних стереотипів.	
9.	Духовна пам'ять народу та ідентичність.	
10.	Етнолінгвістична специфіка етносу та ідентичність.	
11.	Розгляд поняття етнічна цілісність та етнографічна група в контексті механізму дії ідентичності	
12.	Національний характер та національні інтереси в контексті ідентичності.	
13.	Питання придбання та втрати етнічного коріння та ідентичності.	
14.	Культурні стереотипи в контексті вивчення філософського аналізу розвитку понять нація та етнос, ідентичність.	
15.	Основні фактори формування та стійкості механізмів ідентифікації.	
16.	Соціально-культурна скерованість дії стереотипів та їх прив'язка до ідентичності.	
17.	Типологія базових стереотипів та питання ідентичності. Етнічні стереотипи: ауто- та гетеростереотипи. Гендерні стереотипи. Мовні стереотипи.	
18.	Соціальна пам'ять та ідентичність.	
19.	Суб'єкт з точки зору дії феномену ідентифікації	
20.	Свідомість і мова з позиції формування ідентичності	
21.	Питання розуміння концепту «тілесність» з точки зору гендерних стереотипів	
22.	Філософсько – культурологічний аналіз трансформації поняття ідентичність у творах філософів XX-XXI сторіччя.	
23.	Європейська ідентичність.	
24.	Розвиток поняття «ідентичність» у філософській традиції Сходу.	

25.	Питання розвитку та трансформації української ідентичності.	
26.	Ідентичність та теорії архетипів.	
27.	Ідентичність та свобода.	
28.	Питання формування релігійної ідентичності	
29.	Взаємодія індивідуального та колективного у механізмі дії ідентичності суб'єкта	
30.	Розуміння поняття «Інтерсуб'єктивність».	
31.	Утопії та формування ідентичності: ризики та проблеми вирішення.	
32.	Колективна ідентичність.	
33.	Вплив механізмів досвіду та пізнання на формування та підтримку ідентичності	
34.	Питання «штучної ідентичності» та її негативної дії.	

МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Лекція – інформативно-доказовий виклад великого за обсягом, складного за логічною побудовою навчального матеріалу.

Метод лекції передбачає ознайомлення студентів з її планом, що допомагає стежити за послідовністю викладу матеріалу. Важливо навчити студентів конспектувати зміст лекції, виділяючи в ній головне. Це розвиває пам'ять, сприйняття, волю, вміння слухати, увагу, культуру мови.

При проведенні лекційних занять *методи готових знань* (коли студенти пасивно сприймають подану викладачем інформацію, запам'ятовують, а в разі необхідності відтворюють її) поєднуються з *дослідницьким методом* (який передбачає активну самостійну роботу аспірантів при засвоєнні знань: аналіз явищ, формулювання проблеми, висунення і перевірка гіпотез, самостійне формулювання висновків).

На початковому етапі вивчення нової інформації на лекціях переважає *пояснювально-ілюстративний* (інформаційно-рецептивний) метод, при якому викладач організує сприймання та усвідомлення аспірантами інформації, а учні здійснюють сприймання, осмислення і запам'ятовування її.

На певному етапі, коли викладач відчуває готовність аспірантів до інших методів навчально-пізнавальної діяльності, використовуються більш прогресивні методи:

- *репродуктивний*: викладач дає завдання, у процесі виконання якого аспіранти здобувають уміння застосовувати знання за зразком;
- *проблемного виконання*: викладач формулює проблему і вирішує її, аспіранти стежать за ходом творчого пошуку (аспірантам подається своєрідний еталон творчого мислення);
- *частково-пошуковий* (евристичний): викладач формулює проблему, поетапне вирішення якої здійснюють аспіранти під його керівництвом (при цьому відбувається поєднання репродуктивної та творчої діяльності аспірантів);
- *дослідницький*: викладач ставить перед аспірантами проблему, і аспіранти вирішують її самостійно, висувуючи ідеї, перевіряючи їх, підбираючи для цього необхідні джерела інформації.

У викладанні лекційного матеріалу переважає *пояснювальний метод*, при якому викладач не тільки повідомляє певні факти, але й пояснює їх, домагаючись осмислення, засвоєння аспірантами.

При наявності наочного матеріалу за темою лекції (відеофільми, презентації, зразки виробів, лабораторні дослідницькі установки) використовується *інструктивно-практичний метод* викладання, при якому викладач інструктує учнів не тільки словесними, але й наочними або практичними способами, як виконувати певні практичні дії.

На відміну від лекційних занять, виконання індивідуального завдання потребує від аспіранта дещо інших навичок, тому для нього використовується *спонукальний метод навчання*, коли викладач ставить перед аспірантами проблемні питання і завдання, організовуючи їх самостійну діяльність. Аспіранти при цьому, у свою чергу, самостійно здобувають і засвоюють нові знання в основному без допомоги викладача.

МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Поточний контроль реалізується у формі опитування, проведення контрольної роботи, виконання індивідуального завдання.

Контроль складової робочої програми, яка освоюється під час самостійної роботи аспіранта, проводиться:

- з лекційного матеріалу – шляхом перевірки конспектів, виступу на заняттях;
- з індивідуальних завдань – шляхом оцінювання реферату та виступу на аспірантській конференції за обраною темою.

Семестровий контроль проводиться у формі іспиту (з оцінкою за 100-бальною шкалою) в обсязі навчального матеріалу, визначеного навчальною програмою та у терміни, встановлені навчальним планом та графіком навчального процесу.

Семестровий контроль проводиться в усній формі за контрольними завданнями або шляхом тестування з використанням технічних засобів.

Результати поточного контролю (поточна успішність) можуть враховуватись як допоміжна інформація для виставлення підсумкової оцінки.

РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ АСПІРАНТИ, ТА ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ ТА УМІНЬ (НАЦІОНАЛЬНА ТА ECTS)

Таблиця 1. Розподіл балів для оцінювання поточної успішності аспіранта

Поточне тестування та самостійна робота				Сума
Тема 1		Тема 18	Індивідуальне завдання	100
4	*	4	18	

* з кожної теми лекції яких передбачено 20, аспірант отримує максимально 4 бали

Таблиця 2. Шкала оцінювання знань та умінь: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90 ... 100	A	відмінно
82 ... 89	B	добре
74 ... 81	C	
64 ... 73	D	задовільно
60 ... 63	E	
35 ... 59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0 ... 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

(надається перелік складових навчально-методичного забезпечення навчальної дисципліни та посилання на сайт, де вони розташовані)

- 1) навчальна програма,
- 2) робоча навчальна програма
- 3) плани семінарських занять
- 4) екзаменаційні питання
- 5) бібліотечний фонд університету і кафедри
- 6) електронні версії навчальної і наукової літератури

Складові навчально-методичного забезпечення
навчальної дисципліни розташовані на сайті:

<http://web.kpi.kharkov.ua/philosophy/materiali-dlya-pidgotovki-aspirantiv-usih-spetsialnostej-z-kursu-svitoglyadni-ta-sotsiokulturni-osnovi-naukovo-tehnichnoyi-diyalnosti/>

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова література	
1.	Годзь Н.Б. Ідентичність та культурні стереотипи на тлі соціально-екологічних стратегій./ Н.Б. Годзь // Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Культурологія». Проблеми культурної ідентичності контексті соціокультурного різноманіття: матеріали міжнародної наукової конференції. (Острог, 4-5 квітня 2014 року). Частина 1. / ред. кол.: І.Д. Пасічник, Д.М. Шевчук та ін. – Острог : Видавництво Національного університету «Острозька академія», 2014. – Вип. 14. – 318 с., С. 47 – 59.
2.	Годзь Н.Б. Ідентичність та культурні стереотипи під час самозбереження індивіда та держави: поміж минулим та майбутнім / Н.Б. Годзь// Наукові записки національного університету «Острозька академія». Серія «Культурологія». Проблеми культурної ідентичності в контексті соціокультурного різноманіття. Матеріали X міжнародної наукової конференції (Острог, 12-13 травня 2017 р.) / ред. кол.: І.Д. Пасічник, Д.М. Шевчук та ін. – Острог : Видавництво національного університету «Острозька академія», 2017. – Вип. 18. – 260 с., С. 29-31.
3.	Годзь Н.Б. Культурні стереотипи в українській народній казці: текст. дис. канд.. філос.. наук : 09.00.04 філософська антропологія, філософія культури / Н.Б. Годзь. - _Харків : Харківський Національний університет ім.. В.Н. Каразіна. - 2003. – 199 с.
4.	Годзь Н.Б. Культурні стереотипи в українській народній казці: автореф. дис. канд.. філос.. наук : 09.00.04 філософська антропологія, філософія культури / Н.Б. Годзь. - Харків : Харківський Національний університет ім.. В.Н. Каразіна. - 2004. – 19 с.
5.	: Годзь Н. Б. Вступ до екологічної футурології [Текст]: Монографія / Н. Б. Годзь. – Харків : Видавець Олександр Савчук, 2017. – 572 с.
6.	Полтавцева, О. Н. Персональна ідентичність і соматичність людини / О.Н. Полтавцева// Філософські перипетії [Текст] : [зб. ст.] / [редкол.: О. О. Мамалуй (відп. ред.) та ін.]. - Х. : ХНУ, 2002. - 243 с. - Вісник Харківського національного університету ім. В. Н. Каразіна ; № 561.. - С .126-129
7.	Вержбицька А. Emotions across languages and cultures: diversity and universals. Cambridge University Press, 1999.
8.	Russell J.A. Culture and the categorization of emotions // Psychological Bulletin. 1991. № 110 (3). P. 426–450.
9.	Коростеліна, К.В. Структура і динаміка системи соціальної ідентичності [Текст]: автореф. дис.. д-ра психол. наук : 19.00.05 / К. В. Коростеліна ; Ін-т психології ім. Г. С. Костюка АПН України. - Київ, 2003. - 28 с.
10.	Зубенко, А. С. Особистісна ідентичність як філософська проблема і результат світоглядних та соціокультурних трансформацій / А.С. Зубенко // Науковий вісник [Текст] / [редкол. : М. Д. Култаєва (голов. ред.) та ін.]. - Х. : ОВС, 199 с. - (Філософія). Вип. 16. - 2004. - 152 с. - С .36-41
11.	Романова Н.В. Емотивна лексика релігійного дискурсу (на матеріалі Євангелія «Das Neue Testament») // Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Германістика та міжкультурна комунікація». 2019. № 1. С 326–334.
12.	Narunec, Romuald, Tożsamość na styku kultur: zbiór studiów = Tapatybė kultūrų sankirtoje / Wileński Uniwersytet Pedagogiczny. Wydział Slawistyki. Katedra Filologii Polskiej ; pod redakcją Ireny Masojć i Romualda Naruńca Vilniaus pedagoginio universiteto leidykla, 2008. 398 p.
13.	Lietuvių tautos tapatybė: tarp realybės ir utopijos: [straipsnių rinkinys] / sudarytoja Rita Repšienė Pastabos Asmenvardžių r-klė: p. 319-327
14.	Lietuvių tautos tapatybė: tarp realybės ir utopijos = Lithuanian identity in reality and uthopia / Kultūros, filosofijos ir meno institutas; [sudarytoja Rita Repšienė]. Vilnius : Kultūros, filosofijos ir meno institutas, 2007. 327 p.
15.	Herder J.G. Outlines of a Philosophy of the History of man, trans. by T. Churchill. New York, Bergman Publishers, 1966

16.	Huntington S. The clash of civilizations / Samuel Huntington. New York, London, Toronto, Sydney. - 1996. - 368 s.
17.	Featherstone M. Localism, Globalism, and Cultural identity / M. Featherstone // Global / Local: Cultural Production and the Transnational Imaginary. Durham, N. C.: Duke University Press, 1996. - 254 s.
18.	Етнічна історія народів Європи [Текст] : зб. наук. пр. / Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка ; [редкол. Патриляк І. К. (голова) та ін.]. - Київ : КНУ ім. Т. Шевченка, 2000 - . Вип. 51. - 2017. - 151 с. : табл. - Бібліогр. наприкінці ст.
19.	Грушевський М. Галичина і Україна// "Г" незалежний культурологічний часопис. - 2002, №23. - С. 182- 190.
20.	Бондаренко Г.В. Історичне пізнання: питання теорії і практики. Луцьк: Ред.-вид. відд. Волин. держ. ун-ту ім. Лесі Українки, 1998. 228 с.
21.	Гуревич А.Я. Индивид. статья для возможного в будущем "Толкового словаря средневековой культуры" // От Мифа к литературе: Сборник в честь семидесятилетия Елеазара Моисеевича Мелетинского/Российский государственный гуманитарный университет. - М., Из-во "Российский университет", 1993, 350 с.
22.	Давидюк В. Первинна міфологія українського фольклору. - Луцьк, Вежа, 1997, С.14 –96.
23.	Lacan J. Écrits: The First Complete Edition in English, trans. Bruce Fink, 1st edition. New York: W. W. Norton & Company, 2007. 896 p.
24.	Друль О. Асиміляційні та акультураційні процеси у Львові // "Г" Незалежний культурологічний часопис. - 2002, №23. - С7 175-196.
25.	Saul N. The role of the Romanies: images and counter-images of "Gypsies"/Romanies in European cultures. Liverpool: Liverpool University Press, 2005. 218 p.
26.	Дунаєвська Л.Ф. Українська народна казка. – К., Вища школа, 1987. - С. 127.
27.	Jewish Fairy Tales and Legends: Jewish Classics, by Gertrude Landa. CreateSpace Independent Publishing Platform, 2016. 104 p.
28.	Енциклопедія етнокультурознавства / Ю.І.Римаренко, В.Г.Чернець та ін., За ред. Ю.І.Римаренка. - К., Державна академія керівних кадрів культури і мистецтв, 2000. - 336 с.
29.	Левінас Е. Між нами. Дослідження. Думки про іншого; пер. з фр. В. Куринський; ред. М. Погребинський [та ін]; Національний ун-т «Києво-Могилянська академія». К.: Дух і Літера: За друга, 1999. 291 с.
30.	Андерсон Б. Уявні спільноти. Міркування щодо походження й поширення націоналізму. Київ, 2001. 272 с.
31.	Gumilev L. Ethnogenesis and the Biosphere. Progress publishers, 1990. 381 p.
32.	Кавтський К. Національність і інтернаціональність / Пер. з нім. Б. м.: Наклад і друк друкарні Партії Українських Соціалістів-Революціонерів, 1915. 56 с
33.	Титар О.М. Філософсько-культурні перспективи ідентичностей Східної України (на матеріалі кінофестивалю «Kharkiv Meetdoc–2018»). Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Теорія культури і філософія науки», 2019. (59), С. 95-101. https://periodicals.karazin.ua/thcphs/article/view/13244
34.	Процюк, Р. Релігійна ідентичність нації як чинник становлення громадянського суспільства / Р. Процюк. - Вісник Львівського університету [Текст] / [відп. ред. : В. Мельник]. - Львів : ЛНУ, 1999 - . - (Філософські науки). Вип. 6. - 2004. - 282 с. С. 122-131
35.	Baudrillard J. Seduction, trans. Brian Singer. Montreal: New World Perspectives, 1990. 182 p. https://monoskop.org/images/9/96/Baudrillard_Jean_Seduction.pdf
36.	Вальденфельс Б. Топографія Чужого: студії до феноменології Чужого. Київ: ППІС – 2002, 2004. 206 с.
37.	Економічний і соціальний розвиток України в ХХІ столітті: національна ідентичність та тенденції глобалізації [Текст] : зб. тез доп. Другої міжнар. наук.-практ. конф. молодих вчених, [24-25 лют. 2005 р.] / Терноп. акад. нар. госп-ва, Рада молодих вчених. - Тернопіль : Економічна думка, 2005
38.	Goffman E. The presentation of Self in Everyday Life. Edinburgh: University of Edinburgh, 1956. https://monoskop.org/images/1/19/Goffman_Erving_The_Presentation_of_Self_in_Everyday_Life.pdf
39.	Deleuze G. Difference and Repetition. Trans. Paul Putton. Columbia University Press, 1994.

40.	Семашко Т. «Межі дихотомії “свій” – “чужий” в аспекті етнічної стереотипізації» // Наукові записки ТНПУ. Серія: Мовознавство. Вип. II(24), 2014. С. 238– 242.
41.	Balibar E., Wallerstein I. Race, Nation, Class. Ambiguous Identities, trans of E.Balibar by Chris Turner. London, New York: Verso, 1991. 232 p. http://rebels-library.org/files/ambig_ident.pdf
42.	Barth F. Ethnic Groups and Boundaries: The Social Organization of Culture Difference. IL: Waveland Press, 1998. 153 p.
43.	Мультиверсум [Текст] : філософський альманах: [Зб. наук. пр.] / Ін-т філософії ім. Г.С.Сковороди НАН України; [Редкол.: В.В.Лях (голов. ред.) та ін.]. - К.: Укр. Центр духов. культури, 1998. Вип. 48. - 2005. - 242 с
44.	Irigaray L. The other: Woman // Feminisms / Ed. by S. Kemp and J. Squires. Oxford: Oxford University Press, 1997. P. 308-17.
45.	Бердій Т.С. Співвідношення етнічної та національної ідентичностей [Текст] : автореф. дис. . канд. філос. наук : 09.00.03 / Т.С.Бердій ; Донец. нац. ун-т. - Донецьк : [б. и.], 2007. - 20 с.
46.	Актуальні проблеми духовності [Текст]: зб. наук. пр. / Криворіз. держ. пед. ун-т. - Кривий Ріг : Видавничий Дім, 1997 - . Вип. 8 / [відп. ред. і упоряд. : Я. В. Шрамко]. - 2007. - 424 с.
47.	Кириченко, Юлія Тарасівна. Концепції українського етногенезу та націогенезу в етнологічній науці другої половини XIX - початку XXI ст. [Текст] : автореферат дис. . канд. іст. наук : 07.00.05 / Ю. Т. Кириченко ; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. - Київ, 2017. - 20 с.
48.	Кісь О. Особливості ставлення до вдови (в українців у XIX- на поч. XX ст.)//”Г” незалежний культурологічний часопис. - 2000. - число 17. - С. 109-119.
49.	Кісь О.Р. Жінка в українській селянській сім'ї другої половини XIX- поч. XX століття: Гендерні аспекти. Автореф. дис.канд.істор.наук: 07.00.05 – етнологія/Львів., 2002. - С.20.
50.	Корабльова Н.С. Багатомірність роліової реальності: ролі і маски – лик та личини. – Х., вид. ХНУ ім. В.Н. Каразіна, 2000. – 287 с.
51.	Козловець, М. А. Сучасна культурна глобалізація й національна ідентичність / М. А. Козловець // Вісник Черкаського університету [Текст] / [редкол. : А. І. Кузьмінський (голов. ред.) та ін.]. - Черкаси : ЧНУ, 1997 - . Вип. 109. - 2007. - 164 с.. - С.5-14
52.	Засєкіна Л.В., Засєкін С.В. Вступ до психолінгвістики. Навч. посіб. Острог: Вид-во Національного університету «Острозька академія», 2002. 168 с.
53.	Коростеліна, К. В. Структура і динаміка системи соціальної ідентичності [Текст]: автореф. дис. . д-ра психол. наук : 19.00.05 / К. В. Коростеліна ; Ін-т психології ім. Г. С. Костюка АПН України. - Київ, 2003. - 28 с.
54.	Скринник М.А. Буттєві смисли національної ідентичності в українському романтизмі [Текст] : автореферат дис. . д-ра філос. наук : 09.00.05 / М. А. Скринник ; Львів. нац. ун-т ім. І. Франка. - Львів, 2008. - 36 с
55.	Крип'якевич І. Побут . Історія української культури / За загальною ред. І.Крип'якевича. - 2-и вид. - К., Либідь, 1999. - С. 656, С. 5-184.
56.	Зорич О. Феномен ідентичності: конфлікт інтерпретацій // Наукові записки ІПіЕНД ім. І.Ф. Кураса НАН України. 2013. Вип. 5 (67). С. 4–13. https://ipien.gov.ua/publication/naukovi-zapysky-5-67/
57.	Луценко О. “Жіноче начало” в українській ментальності//Жіночі студії в Україні: жінки в історії та сьогодні: Монографія/За загальн.ред.Л.О.Смоляр. - Одеса: Астропринт, 1999, С. 440. - С. 10-19.
58.	Мала енциклопедія етнодержавознавства/НАН України. Інститут держави і права ім.В.М.Корецького; Ред.кол: Ю.І.Римаренко (відп.ред.) та ін.; - К.: Довіра: Генеза, 1996: - 942 с.
59.	Маланчук-Рибак О. Українські жіночі студії: історіографія та історіософія. - Львів, 1999. - 53 с.
60.	Propp V. Morphology of the Folktale, trans. by Laurence Scott. Austin: University of Texas Press, 2009. 158 p. https://monoskop.org/images/f/f3/Propp_Vladimir_Morphology_of_the_Folktale_2nd_ed.pdf
61.	Williams C.J.F. What is identity? Oxford University Press, 1990. 232 p.
62.	Юрій, Михайло Федорович Етногенез українського народу : навчальний посібник / Михайло Федорович Юрій . – 3-тє вид., доп . – Київ : Кондор, 2008 . – 261 с. - Бібліогр. у підрядк. приміт. – На укр. яз. - ISBN 966-351-147-4 .

63.	Римаренко С. Глобалізація та криза ідентичності // Наукові записки ІПіЕНД ім. І.Ф. Кураса НАН України. 2017. Вип. 5-6 (91-92). С.171–181. https://ipiend.gov.ua/publication/naukovi-zapysky-5-6-91-92/
64.	Зіневич, Наталія Олексіївна Циганський етнос в Україні (історіографія та джерела) : автореф. дис ... канд.іст.наук: 07.00.06 / Наталія Олексіївна Зіневич . – Київ : Б.в., 2005 . – 18 с. – На укр. яз.
65.	Ємельянова, Юлія Павлівна Етнос як суб'єкт соціокультурної реальності (соціально-філософський аналіз) : автореф. дис... д-ра філос. наук: 09.00.03 / Юлія Павлівна Ємельянова . – Дніпропетровськ : Б.в., 2013 . – 32 с
66.	Чижевський, Дмитро Іванович Нариси з історії філософії на Україні / Дмитро Іванович Чижевський, Український Вільний університет . – 2-ге вид . – Мюнхен : Український Вільний Університет, 1983 . – 175 с. – (Монографії ; Ч. 34) . – На укр. я
67.	Халапсіс, Олексій Владиславович. Теорія культурно-історичних типів М. Я. Данилевського як об'єкт історико-філософського аналізу [Текст] : автореф. дис. . канд. філос. наук : 09.00.05 / О. В. Халапсіс ; Дніпропетр. нац. ун-т. - Дніпропетровськ, 2002. - 17 с.
68.	Шкода В. В. Вступ до правової філософії / В. В. Шкода. – Харків: Фолю, 1997. – 223 с.
Допоміжна література	
69.	Юрій, Михайло Тодорович. Етногенез та менталітет українського народу [Текст] / М. Т. Юрій. - [2-ге вид., доповн.]. - Київ: Таксон, 1997. - 236 с. - Бібліогр.: с. 224-234 (141 назва). - ISBN 966-7128-09-1
70.	Манько М.О. Культурницький чинник формування української національної еліти в добу Центральної Ради 1917-1918 рр. / М. О. Манько. - С .247-252 // Наддніпрянська Україна : історичні процеси, події, постаті [Текст] : зб. наук. пр. / Дніпропетр. нац. ун-т ім. О. Гончара, Каф. історії України ; [редкол. : С. І. Світленко (відп. ред.) та ін.]. - Дніпропетровськ : ДНУ, 2001 - .
71.	Стороженко І.С. Теорія етногенезу Лева Гумільова як методологічний інструмент для дослідження етнічної історії українського козацтва / І. С. Стороженко // Наддніпрянська Україна : історичні процеси, події, постаті [Текст] : зб. наук. пр. / Дніпропетр. нац. ун-т ім. О. Гончара, Каф. історії України ; [редкол. : С. І. Світленко (відп. ред.) та ін.]. - Дніпропетровськ: ДНУ, 2001 - С .3-14
72.	Євтух В.Б., Трощинський В.П., Галушко К.Ю. та ін. Етносоціологія: терміни та поняття. Навчальний посібник /В.Б. Євтух, В.П. Трощинський / К.: Видавництво УАННП «Фенікс», 2003. 280 с.
73.	Богданов О.В. Коригування національно-культурних стереотипів засобами лінгвокраїнознавства // Наука. Релігія. Суспільство. 2001. № 4. С. 151–155.
74.	Снігирьова Л.М. Фольклор у формуванні національної ідентичності // Science and Education a New Dimension. Philology, VI (43), Issue: 150, 2018. https://seanewdim.com/wp-content/uploads/2021/04/Ffolklor-in-formation-of-national-identity-L.-M.-Snigyrova.pdf
75.	Наукові записки Національного університету «Острозька академія» Серія «Культурологія». Проблеми культурної ідентичності в ситуації сучасного діалогу культур : матеріали VIII міжнародної наукової конференції. (Острог, 24-25 квітня 2015 року) / ред. кол. :І.Д. Пасічник, Д.М.Шевчук та ін. – Острог : Видавництво Національного університету «Острозька академія», 2015. – Вип. 16. – 388 с.
76.	Гендерний підхід: історія, культура, суспільство / Під редакцією Ліліани Гентош, Оксани Кісь. – Львів: ВНТЛ-Класика, 2003. – 252 с. https://uamoderna.com/images/biblioteka/gender-approach-anthology.pdf
77.	Отчич С. Стереотипи любовних стосунків у гендерному аспекті // Збірник наукових праць "Проблеми сучасної психології". 2019. Вип. 27. С. 369–379. http://journals.uran.ua/index.php/2227-6246/article/view/158655/157978
78.	Кебуладзе В. Феноменологія досвіду. К.: Дух і літера, 2011. 280 с.

79.	Lotman Y.M. Universe of the Mind: A Semiotic Theory of Culture, trans. by Ann Shukman, intr. by Umberto Eco. London & New York: I. B. Tauris & Co Ltd, 1990. https://ia800204.us.archive.org/11/items/ruidolibrebibliografia/Lotman_universe-of-mind.pdf
80.	Колосок, Т.С. Соціокультурна ідентичність в умовах європейської інтеграції (на прикладі україно-чеських культурних зв'язків) [Текст] : автореферат дис. . канд. культурології : 26.00.01 / Т. С. Колосок ; Нац. муз. акад. України ім. П. І. Чайковського. - К., 2009. - 20 с.
81.	Grigas R. Lietuvių tapatybė ir Europa : istoriosofinis aspektas / Romualdas Grigas Vilnius : Versmė, 2016. 86 p.
82.	Табачковський В. Г. Людина в цивілізації ХХІ століття: проблема свободи / В. Г. Табачковський, М. О. Булатов, Т. В. Лютий, Г. Іванович Шалашенко, Є. І. Андрос, Інститут філософії ім. Г.С. Сковороди НАН України . – Київ : Наукова думка, 2005 . – 270 с. - Бібліогр. наприкінці розд.
83.	Бойчук С.С. Феномен культурної ідентичності : філософсько-методологічний аналіз [Текст] : автореферат дис. . канд. філос. наук : 09.00.04 / С. С. Бойчук ; Ін-т філософії ім. Г. С. Сковороди Нац. акад. наук України. - К., 2009. - 20 с.
84.	Процюк Р. Релігійна ідентичність нації як чинник становлення громадянського суспільства / Р. Процюк // Вісник Львівського університету [Текст] / [відп. ред. : В. Мельник]. - Львів : ЛНУ, 1999 - . - (Філософські науки). Вип. 6. - 2004. - 282 с. - С .122-131
85.	Коржов, Г. Класово-соціальна ідентичність українських підприємців (на прикладі донецьких бізнесменів) / Г. Коржов // Соціологічні дослідження сучасного суспільства : методологія, теорія, методи [Текст] : [зб. наук. пр.] / [редкол. : В. С. Бакіров (відп. ред.) та ін.]. - Харків : ХНУ, 1983 - . Вип.15. - 2003. - 201 с. : іл. - (Вісник Харківського національного університету ім. В. Н. Каразіна ; № 577). - С .79-86
86.	Пронкевич, О. В. "Роздуми над Кіхотом" Х.Ортеги і Гассета: іспанська національна ідентичність як контактна зона / О.В. Пронкевич // Наукові праці [Текст] : наук.-метод. журн. / [Ред.-вид. рада: Л.П. Клименко (голова) та ін.]; Миколаїв. держ. гуманіт. ун-т ім. П.Могили комплексу "Києво-Могилян. акад.". - Миколаїв : МДГУ, 2001 - . Т. 59, Вип. 46. - 2006. - 175 с. - С .42-48
87.	Зубенко А.С. Взаємодія особистісної та соціальної ідентичності (соціально-філософський аналіз) [Текст] : автореф. дис. . канд. філос. наук : 09.00.03. / А.С.Зубенко ; Харк. ун-т повітр. сил. - Х. : [б. и.], 2005. - 20 с.
88.	Ідентичність у сучасному соціумі [Текст] : матеріали Міжнар. наук.-теорет. конф. м.Донецьк, 14-15 листоп. 2006 р. / Донец. нац. ун-т, Ін-т філософії ім. Г.С. Сковороди, Донец. обл. держ. адмін. ; [Редкол.: О.Б. Ступін (голова) та ін.]. - Донецьк : Юго-Восток, 2006. - 401 с.
89.	Балушок, Василь Григорович. Етногенез українців [Текст] / Василь Балушок ; Ін-т мистецтвознав., фольклористики та етнології ім. М.Т.Рильського, Нац. акад. наук України. - К. : Ін-т мистецтвознав., фольклористики та етнології, 2004. - 231 с. - Рец.: англ. - Бібліогр. наприкінці розд. - ISBN 966-02-3478-3
90.	Момрик, Анатолій Петрович. Формування концепцій етногенезу українського народу (історіографія проблеми) [Текст] : автореф. дис. . канд. іст. наук : 07.00.05. / А.П.Момрик ; Нац. акад. наук України, Ін-т мистецтвознав., фольклористики та етнології ім. М.Т.Рильського. - К. : [б. и.], 2005. - 19 с.
91.	Жижко, Сергій Андрійович. Нація як спільнота [Текст] / Сергій Жижко. - К. : Дніпро, 2008. - 806 с. - Бібліогр. : с. 802-806. - ISBN 966-578-168-5 : 28.00 p.
92.	Семенюк, Святослав. Історія українського народу [Текст] : [дослідження] / Святослав Семенюк. - Львів : Апріорі, 2010. - 607 с. - Бібліогр. : с. 591-606. - ISBN 978-966-2154-14-6 (в опр.)
93.	Черкес Б.Ст. Національна ідентичність в архітектурі громадських центрів столичних міст в умовах ідеологічної детермінації [Текст] : автореф. дис. . д-ра архіт. : 18.00.01 / Б.С.Черкес ; Київ. нац. ун-т буд-ва і архіт. - К. : 2006. - 36 с.

94.	Верлока В.Е. Ідентичність особистості : етико-філософський аналіз [Текст] : автореф. дис. . канд. філос. наук : 09.00.07 / В.Е. Верлока ; Ін-т філософії ім. Г.С.Сковороди Нац. акад. наук України. - К. : 2006. - 20 с.
95.	Економічний і соціальний розвиток України в ХХІ столітті: національна ідентичність та тенденції глобалізації [Текст] : зб. тез доп. [Третьої міжнар. наук.-практ. конф. молодих вчених "Екон. і соц. розвиток України в ХХІ столітті" (Тернопіль, 23-24 лютого 2006 р.)] / Терноп. держ. екон. ун-т, Рада молодих вчених. - Тернопіль : Економічна думка, [2006] - 2006. Ч. 2 / [Редкол.: Г. Л. Монастирський (голова) та ін.]. - 2006. - 639 с..
96.	Ференц П.П. Формування української ідентичності на Закарпатті в 20-30-х роках ХХ століття [Текст] : автореф. дис. . канд. іст. наук : 07.00.01 / П.П. Ференц ; Ужгород. нац. ун-т. - Ужгород : [б. и.], 2006. - 16 с.

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ В ІНТЕРНЕТІ

<http://nlu.org.ua> Національна бібліотека України імені Ярослава Мудрого

<http://dnrb.gov.ua/ua/> Державна науково-педагогічна бібліотека України імені

В.О.Сухомлинського

<http://www.library.univ.kiev.ua/ukr> Наукова бібліотека імені Михайла Максимовича

<http://lib.npu.edu.ua> Наукова бібліотека Національного педагогічного університету імені

М.П.Драгоманова

<http://www.library.ukma.edu.ua> Наукова бібліотека Національного університету «Києво-

Могилянська академія»

<http://lounb.org.ua> Львівська обласна універсальна наукова бібліотека

<http://odnb.odessa.ua> Одеська національна наукова бібліотека

<https://www.libr.dp.ua> Дніпровська обласна універсальна наукова бібліотека імені

Первоучителів слов'янських Кирила і Мефодія

<http://www.philsci.univ.kiev.ua/biblio/> Електронна бібліотека філософії

<https://pidruchniki.com/filosofiya/> Філософська навчальна література online